

РЕШЕНИЕ

№ 180

гр. София, 19.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 5-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на двадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Величка Борилова

Членове: Зорница Гладилова
Мария Райкинска

при участието на секретаря Росица Й. Вьонг
като разгледа докладваното от Величка Борилова Въззивно търговско дело
№ 20241001000060 по описа за 2024 година

взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.294 ГПК и се развива след постановяване частично обезсилване и отмяна на Решение по т.д. № 907/2021 г., постановено по в.т.д. № 907/2021 г. по описа на АС София с Решение №5010/12.01.2024 г по т.д. № 1619/2022 г. на ВКС, ТК, с което са дадени задължителни указания по приложението на материалния закон - ТЗ, в нормите му на чл.647, ал.1, т.3 и чл.649, ал.2 ТЗ при повторното разглеждане на делото от настоящата въззивна инстанция.

При съобразяване на дадените с отменителното решение указания във връзка с нормата на чл.294 ГПК, решаващият състав приема следното:

Въззивното производство по реда на чл.258 и сл. ГПК е образувано по жалба на синдика на „Енергийна финансова група“ АД /н/ И. В. Р. /към момента на производството пред настоящата инстанция синдик на дружеството е М. И. Н./ против Решение № 261049/02.07.2021 г. по т.д. № 1737/2019 г. по описа на СГС, ТО, в частта му, с която е отхвърлен предявеният от него иск с правно основание чл.647, ал.1, т.3 ТЗ за прогласяване за относително недействителен по отношение кредиторите на несъстоятелността на „Енергийна финансова група“ АД /н/ на договор за цесия, сключен на 21.06.20018 г. между „Енергийна финансова група“ АД и „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, както и в частта, с която е отхвърлен предявения от същия ищец осъдителен иск с правно основание чл.649, ал.2 ТЗ за присъждане в полза на масата на несъстоятелността на сумата в размер на 700 000 лв.

Във въззивната жалба се поддържа неправилност на обжалваното решение в посочените му части в противоречие с материалния закон, както и поради необоснованост.

Оспорва се решаващият извод на първоинстанционния съд за отсъствие предпоставките за прогласяване на договора за цесия от 21.06.2018 г. за относително недействителен по реда на чл.647, ал.1, т.3 ТЗ, както и този за отсъствието на твърдяната от него нееквивалентност на престациите по същия договор.

Твърди вкл. приетото от първоинстанционния съд от фактическа страна оспореният

договор за цесия от 21.06.2018 г. да е възмездна сделка и да попада в периода между подаване на молбата по чл. 625 ТЗ на 30.05.2017 г., началната дата на неплатежоспособност - 31.12.2015 г., както и преди изтичане на двугодишния срок по чл. 647, ал.1, т.3 ТЗ, да налага изследване на въпроса дали даденото по същата значително надхвърля по стойност полученото, а равностойността на престациите следва да се преценява към датата на нейното сключване и при съобразяване спецификата на случая.

В тази връзка поддържа да е налице нееквивалентност на престациите, т.к. за процесното вземане не е заплатена никаква цена от цесионера.

По подробно изложени доводи в подкрепа на тези оплаквания се иска отмяна на решението в обжалваната му част и по съществото на спора уважаване на предявените в условието на обективно съединяване конститутивен и осъдителен иск.

В отговора по въззивната жалба „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД /„Еврохолд трейдс“ ЕАД/ поддържа неоснователност на същата. Твърди наличието на еквивалентност на престациите по договора за цесия, защото по силата на чл. 2 от него цедирането се извършва в изпълнение на задължения на „Енергийна финансова група“ АД към „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, а съгласно чл. 4 събирането на вземанията води до автоматично погасяване на съответна част от задълженията на „Енергийна финансова група“ АД към „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД.

Въззиваемият „Енергийна финансова група“ АД /н/ не е подал отговор по въззивната жалба.

Такъв е подаден от третото лице - помагач на ответника „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД и в него се поддържа неоснователност на въззивната жалба, респ. - правилност на обжалваното решение.

В отговора си по въззивната жалба третото лице - помагач на ищеца „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД поддържа основателност на същата.

Решаващият въззивен състав приема предявеният иск с правно основание чл.135 ЗЗД да не е предмет на настоящето въззивно производство, противно на поддържащото от „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД в писмената му защита.

Този иск е бил предявен пред първоинстанционния съд в условието на евентуалност на главния по чл.647, ал.1, т.3 ТЗ, като с постановеното от СГС решение е отхвърлен. В посочената му част решението на СГС е било обезсилено с постановеното Решение № 722/24.11.2021 г. по т.д. № 907/2021 г. по описа на САС /поради уважаване на главния иск/. Срещу актът на въззивната инстанция в частта по иска по чл.135 ЗЗД е била подадена касационна жалба от синдика на „Енергийна финансова група“ АД, като в мотивите на Определение № 50493/02.07.2023 г., постановено по т.д. № 1619/2022 г. на ВКС, ТК, I т.о., е прието, че в частта за обезсилване на първоинстанционното решение не са поставени правни въпроси, поради което и в посочената му част касационно обжалване не е допуснато, съобразно изричното отразяване и в диспозитива на определението.

При така изложеното следва извод, че искът по чл.135 ЗЗД не е предмет на настоящето въззивно производство, доколкото постановеното по него въззивно решение от предходен състав на САС не е допуснато до касационно обжалване и е влязло в сила.

След запознаване с първоинстанционното дело този състав на въззивната инстанция съобрази следното:

СГС е бил сезиран от синдика на „Енергийна финансова група“ АД /н/ с предявени в условието на обективно кумулативно съединяване искове по чл.647, ал.1, т.3 ТЗ и чл.649, ал.2 ТЗ против „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД /“Еврохолд трейдс“ ЕАД/ и „Енергийна Финансова Група“ АД имащи за предмет обявяване на недействителен спрямо кредиторите на несъстоятелността на „Енергийна Финансова Група“ АД на договор за цесия, сключен на 21.06.2018 г. между „Енергийна Финансова Група“ АД и „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД и за осъждане на „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД /“Еврохолд трейдс“ ЕАД/ да заплати по сметка на масата на несъстоятелността на „Енергийна Финансова Група“ АД сумата 700 000,00 лева, на основание чл. 649 ал. 2 от ТЗ.

Поддържано е в исковата молба „Енергийна финансова група“ АД /“ЕФГ“ АД/ да е

обявена в неплатежоспособност с Решение от 28.08.2018 г. по т.д. № 1907/20187 г. на СГС, ТО, с което е и определена начална дата на неплатежоспособността 31.12.2015 г., открито е производство по несъстоятелност и е назначен временен синдик на дружеството. Решението е вписано в търговския регистър на 31.08.2018 г.

В качеството си на синдик на „Енергийна финансова група“ АД ищецът установил, че непосредствено преди постановяване на решението за откриване производство по несъстоятелност изпълнителният директор на дружеството е предприел редица действия и е сключил договори за прехвърляне на вземания от дружеството на трети лица. По този начин била преградена възможността дружеството да събере вземанията си и същите да бъдат включени в масата на несъстоятелността.

Поддържа „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД да има задължения в значителен размер към „Енергийна финансова група“ АД, поради което и на 24.10.2018 г. изпратил изрично уведомление до посоченото дружество, с която го приканил задълженията му да бъдат потвърдени и платени за нуждите на производството по несъстоятелност. В отговор от 02.11.2018 г. „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД заявило, че по силата на уведомление по чл. 99, ал. 3 ЗЗД от изпълнителния директор на „Енергийна финансова група“ АД за сключен договор за цесия с „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, кредитор на „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД било именно последното дружество.

Поддържано е според цитирания договор за цесия „Енергийна финансова група“ АД да е прехвърлило на „ЧЕЗ Трейд България“ АД, като цесионер, вземане от „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД в размер на 2 857 237,41 лв., формирани, както следва: по фактура № *****/31.01.2018 г. – 773 230,20 лева; по фактура № *****/28.02.2018 г. – 712 990,32 лева; по фактура № 0000008651/31.03.2018 г. – 788 661,88 лева и по фактура № 0000008756/30.04.2018 г. – 582 355,01 лева. Вземанията по цитираните фактури произтичали от споразумение за доставка и приемане на електроенергия от 31.07.2015 г., изменено и допълнено с допълнителни споразумения от 19.09.2016 г., 03.11.2016 г., 02.20.2017 г., 13.12.2017 г. и Меморандум от 24.11.2016 г. от които към 02.11.2018 год.

Длъжникът „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД бил уведомен за сключената цесия от 21.06.2018 г., като платил по договора 700 000 лв. и бил наличен остатък от 2 157 237,41 лв.

Твърди се договорът за цесия да е сключен само месец преди постановяване на решението за откриване на производство по несъстоятелност на „Енергийна финансова група“ АД – 28.08.2019 г. и само няколко дни след провеждане на последното по делото открито съдебно заседание от 08.06.2018 г. по т.д. № 1907/2017 г. на СГС, ТО, VI-2 състав, когато е било обявено за решаване.

Освен това според чл. 4 от договора за цесия не се предвиждало реално плащане на цена от страна на „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД към „Енергийна финансова група“ АД, а страните са уговорили, че „събирането от цесионера, изцяло или отчасти, на цедираното вземане се счита за автоматично погасяване на задълженията на „ЕФГ“ АД, като главницата на задълженията на „ЕФГ“ АД намалява с такава част /суми/ каквато част /сума/ от главницата на цедираните вземания е събрал цесионерът. При поискване от цедента цесионерът се задължил да потвърди писмено /включително, но не само, чрез протокол за извършено плащане по смисъла на чл. 103 и 104 ЗЗД/ уреждането в съответния размер на задълженията на ЕФГ срещу събрания размер на цедираните вземания“. В този смисъл налице била очевидна нееквивалентност на престациите по договора за цесия и даденото значително надвишавало полученото, доколкото нямало реално плащане на сума по договора от страна на „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД.

Аргумент в подкрепа на твърдението договорът за цесия да не е породил правно действие ищецът черпи и от факта, че между страните по делото била разменена и кореспонденция в тази насока / писмо с изх. № 2079/21.08.2018 г. на „ЕФГ“ АД до „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД и до министър Н. и до „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД/, вкл. и от факта, че „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД предявило своето вземане в производството по несъстоятелност на „ЕФГ“ АД и същото е било прието от синдика и включено в списъка с приети вземания, одобрен от съда, в пълния му размер от 2 857 237,41 лева.

Поддържано е още „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД да не изпълнява

задълженията си към „ЕФГ“ АД, позовавайки се именно на сключения договор за цесия от 21.06.2018 г. Последната сделка ощетявала масата на несъстоятелността на „ЕФГ“ АД, защото платената от „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД като дължима по договора за цесия сума служела за удовлетворяване на всички кредитори с приети вземания в производството по несъстоятелност на „ЕФГ“ АД.

Поискано е от съда да постанови решение, с което на осн.чл.647, ал.1, т.3 ТЗ да бъде прогласен за относително недействителен по отношение на длъжника, синдика и всички кредитори в производството по несъстоятелност на „ЕФГ“ АД договора, сключен на 21.06.2018 г. между същото дружество и „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, а последното се осъди да възстанови в масата на несъстоятелността на „ЕФГ“ АД сумите, получени от „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД във връзка с договора за цесия, а именно - 700 000 лв.

В отговора по исковата молба „ЧЕЗ Трейд България“ ЕООД е оспорило предявените искове, като на първо място е поддържало тяхната недопустимост, поради отсъствието на активна процесуална легитимация в лицето на синдика на „ЕФГ“ АД /н/ от предявяването им, а в условието на евентуалност - неоснователност.

Не е оспорило фактическите твърдения в исковата молба относно обвързаността си с „ЕФГ“ АД по договор за цесия от 21.06.2018 г., както и фактът, че по негова искова молба срещу цедентът за плащане на 2 857 237,41 лева е образувано т.д. № 1515/2018 г. на СГС, ТО, VI-9 състав - прекратено по-късно, тъй като вземането му за посочената сума било включено в списъка с приети такива в производството по несъстоятелност на „ЕФГ“ АД.

Твърди от своя страна, че на 21.12.2017 г. - т.е. преди сключването на договора за цесия, цедентът „ЕФГ“ АД учредил особен залог по смисъла на ЗОЗ върху цедираните вземания в полза на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, който залог е бил вписан в Централния регистър на особените залози по партидата на „ЕФГ“ АД на осн.чл.26, ал.3, т.11 ЗОЗ – придобиване от трето лице на права върху заложеното имущество.

Оспорва твърденията в исковата молба плащанията, извършени от „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД към цесионера с основание цедираните вземания да са в размер на 700 000 лв. и твърди те да са в размер на 400 000 лв. Разликата от 300 000 лв. била платена на друго основание, а именно - договор, сключен между „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ и „ЧЕЗ Трейд“ ЕАД на 15.08.2018 г.

Оспорва твърденията да е налице нееквивалентност на престацията по договора за цесия и поддържа, че прехвърлителният ефект по отношение на цедираните вземания настъпва към датата на сключване на договора за цесия, а погасителният ефект по отношение на задълженията за „ЕФГ“ АД към „ЧЕЗ Трейд“ - когато последното дружество събере суми от „ВиК Добрич“. Последният факт не сочел на значителна разлика между насрещните престации, защото по стойност тя била еквивалентна.

В хода на производството като трето лице помагач на страната на ищеца е конституиран „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, а на страната на ответника - „водоснабдяване и канализация Добрич“ АД.

Софийският апелативен съд, в изпълнение на правомощията си по чл.269 ГПК, след като извърши служебна проверка за валидност и допустимост на атакуваното решение и прецени доводите на страните и събраните по делото доказателства, съобразявайки основанията за неправилност, посочени във въззивната жалба и задължителните указания на касационната инстанция по приложение на материалния закон в отменителното решение, приема следното:

Обжалваното решение на СГС е валидно и допустимо, като постановено от надлежен съдебен състав, в рамките на неговата правораздавателна власт и в съответната форма, по редовно предявени искове.

По последните страните по делото са надлежно легитимирани /с оглед твърденията на ищеца/, за който е налице правен интерес от предявяване на процесните конститутивен иск за установяване относителната недействителност на конкретната сделка – Договор за цесия, по отношение кредиторите на несъстоятелността, както и на обусловения от него осъдителен иск за попълване масата на несъстоятелността.

В тази връзка извършената от решаващият състав служебна справка по партидата на „Енергийна финансова група“ АД /н/ установи, че към момента на предявяване на исковата молба - 30.08.2019 г. И. В. В. е бил назначен за постоянен синдик на дружеството, а И. В. Р. е встъпил като синдик на 17.10.2019 г.

Извършената справка установи още, че неплатежоспособността на горепосоченото дружество е обявена с Решение № 1764/28.08.2018 г., постановено по т.д. № 1907/2018 г. по описа на СГС, като е опредЕ. начална дата 31.12.2015 г. и е открито производство по несъстоятелност.

От горепосоченото следва, че процесният е предявен в рамките на преклузивния срок по чл.649, ал.1 ТЗ, т.к. исковата молба е постъпила в СГС на 30.08.2019 г.

Разгледани по същество оплакванията за неправилност на първоинстанционното решение въззивната инстанция намира за основателни, като за да достигне до този извод въззивната инстанция съобрази от фактическа и правна страна следното:

По делото не е било спорно и се установява безсъмнено от приобщените писмени доказателства, че на 21.06.2018 г. се е сключил договор за цесия между „Енергийна Финансова Група“ АД, в качеството му на цедент и „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, като цесионер, по силата на който цедентът прехвърлил на цесионера вземанията си към „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД на обща стойност 2 857 237, 41 лева, основани на задължения, произтичащи от следните фактури: 1/ вземане по фактура № ***** от 31.01.2018 г. в размер на 773 230,20 лева; 2/ вземане по фактура № ***** от 28.02.2018 г. в размер на 712 990,32 лева; 3/ вземане по фактура № 0000008651 от 31.03.2018 г. в размер на 788 661,88 лева и 4/ вземане по фактура № 0000008756 от 30.04.2018 г. в размер на 582 355,01 лева., заедно с всички акцесорни права и принадлежности, произтичащи от или свързани с цедираните вземания.

От съдържанието на договора се установява, че цедентът е имал парични вземания от „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД, описани по основание и размер в Приложение № 1 към него, както и парични задължения към цесионера, описани по основание в Приложение № 2.

Установява се още, / чл.1.1 б.“б“/, че цедентът е декларирал да е изключителен собственик на цедираните вземания, с изключение особен залог по смисъла на ЗОЗ /чл.1.1, б.“в“/, учреден от цедента в полза на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД върху всички настоящи и бъдещи вземания на цедента от длъжника по споразумение от 31.07.2015 г. и Меморандум от 24.11.2016 г. за доставка на електрическа енергия между цедента и длъжника, както това споразумение и този меморандум са изменени и допълнени, който особен залог е вписан в ЦРОЗ по партидата на цедента с № 2017122101851 – първоначално вписване на договор за залог.

Уговорено е в чл. 2 от договора цесионерът да придобие цедираните вземания ведно с всички съпътстващи акцесорни права и принадлежности, като прехвърлянето се извършва в изпълнение на задължения на цедента.

Съответно на горното в текстът на чл. 4 страните са уговорили събирането от страна на цесионера изцяло или отчасти на цедираните вземания да се счита за автоматично съответно погасяване на задълженията на „ЕФГ“ АД, като главницата на задълженията се намалява с такава сума, каквато част от главницата на цедираните вземания е събрал цесионерът.

Фактът, че съглашението между страните по договора за цесия вместо заплащане на опредЕ. цена задълженията на цедента към цесионера да се погасяват чрез прихващане с платените от длъжника „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД суми по цедираните вземания, се установява и от текстът на б.“В“ от преамбюлната част на договора, според който желанието на страните е цедираните вземания да бъдат прехвърлени от цедента на цесионера след което, при събирането им от цесионера, да бъдат погасени, съответно чрез събирането, задълженията на „ЕФГ“ АД.

Следователно и съглашението е задълженията на цедента към цесионера да се погасяват чрез прихващане /така и мотивите на отменителното решение/ със събраните суми от длъжника от страна на цесионера.

Установява се от Приложение № 1 към договора за цесия, че описаните в него цедирани вземания са с произход неплатена цена на електрическа енергия, доставена от цедента и получена от длъжника „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД през м. януари – април 2018 г. по силата на споразумение за доставка и приемане на електроенергия от 31.07.2015 г. Общият размер на вземанията възлиза на 2 857 237,41 лева, за които се съставени и съответни фактури, подробно изброени по-горе.

Страните не спорят и се установява от доказателствата цесията да е съобщена на длъжника от цедента „ЕФГ“ АД с писмо - Приложение № 3 към договора за цесия /л.36 от първоинстанционното дело/, върху което е обективизирано изявление на законния представител на длъжника в насока, че лично е получил уведомлението, както и негов подпис. Следва да се посочи, че самият документ - приложение № 3, както и изявлението на изпълнителния директор на „Водоснабдяване и канализация“ АД не са датирани. По делото е ангажирано като писмено доказателство споразумение от 10.08.2018 г., сключено между цесионера „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД и „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД, от съдържанието на което става ясно, че към посочената дата уведомлението за сключването на договора за цесия е достигнало до последното дружество. Ангажирани са и такива за наличие на договорни отношения между посочените две дружества по договор за доставка на електрическа енергия от 15.08.2018 г.

Страните не спорят и по факта, че заложникът кредитор „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД не е дал съгласие за сключването на договора за цесия. Ангажираните писмени доказателства - извлечения от ЦРОЗ установяват и факта, че към 28.08.2018 г. е налице вписване на особен залог в полза на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, както и е вписано пристъпване към изпълнение от негова страна.

Отчитайки липсата на съгласие на заложникът кредитор с писмо от 14.08.2018 г. „ЕФГ“ АД, чрез законния си представител - изпълнителния директор, е уведомило „Водоснабдяване и канализация Добрич“ ЕАД, че поради липса на съгласие от страна на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД процесната цесия не е породила правно действие.

Писмо и идентично съдържание е изпратено на 21.08.2018 г. и до цесионера „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, както и отново до длъжника по цедираното вземане и до Министерство на регионалното развитие и благоустройство.

По повод проведена кореспонденция между синдика на „ЕФГ“ АД /н/ и „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД с писмо от 01.11.2018 г. последното дружество е уведомило синдика, че договор за цесия му е бил съобщен и в изпълнение на задълженията си по същия е превел на цедента сумата от 700 000 лв., както и че заложникът кредитор „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД е предприел действия по изпълнение на особения залог, учреден в негова полза от „ЕФГ“ АД.

Страните не спорят и се установява от извършената служебна справка по партидата на „ЕФГ“ АД /н/ в ТР, че „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД е предявило парично вземане срещу длъжника в производството по несъстоятелност в размер на 2 857 237,41 лв., същото е прието от синдика и включено от него в списъка с приети вземания, одобрен от съда по чл. 692 ТЗ.

По спорния въпрос дали длъжникът „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД е изпълнило задължението си за погасяване на задълженията си към кредитора си след съобщаването на договора за цесия, пред първоинстанционния съд е допусната и изслушана съдебно-счетоводната експертиза, която е дала основно и допълнително заключение.

По тях вещото лице е докладвало въз основа на извършените справки в счетоводствата на „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД и „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД, че при първото дружество е осчетоводено частично погасяване по договора за цесия в размер на 400 000 лв. на 23.08.2018 г. След тази операция непогасеният остатък от вземането по договора за цесия е 2 457 237,41 лв.

Същото дружество е осчетоводило извършени плащания от „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД и по фактури за доставка на ел. енергия и за депозит на основание Анекс 1 от 22.08.2018 г. към договор за доставка на ел. енергия от 15.08.2018 г. - основания, различни от процесния договор за цесия.

Проверката в счетоводството на „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД установило, че при него са осчетоводени плащания по фактура № 8444/31.01.2018 г. /първата, посочена в приложение № 1 към договора за цесия/ в общ размер на 773 230,20 лева. Така в счетоводна сметка 401 – „Доставчици“ по партидата на „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, задължението в размер на 773 230,20 лева по фактура № 8444/31.01.2018 г. е изцяло погасено към 31.12.2018 г.

Установено е и че при извършваните плащания от „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД към „ЧЕЗ Трейд България“ АД, всички в общ размер от 2 280 000 лв., платецът е посочвал няколко различни основания, които, при отчитане посочените основания за плащане в платежните документи и извлечение от сметка, вещото лице конкретизира по следния начин : 1/ плащания с посочено изрично основание - фактура № 8444, в общ размер на 700 000 лева; 2/ плащания с посочено изрично основание - авансово плащане, в общ размер на 650 000 лева и 3/ плащания с посочено изрично основание - номер на фактура, издадена по договора за ел. енергия, в общ размер на 930 000 лева. Осчетоводена и стойността на извършени две прихващания в общ размер от 950 000 лева, представляващи усвояване на депозит/гаранция в посочения размер. Тези сума са осчетоводени по счетоводна сметка 490 – „Получени депозити“ по партида на „Водоснабдяване и Канализация Добрич“ АД, на основание приложение 1 към Анекс 1 към договора за ел. енергия от 15.08.2018 г.

Решаващият състав приема, че следва да кредитира заключението на експертизата, като даде вяра на допълнителното такова, като компетентно и безпристрастно изготвено, вкл. съответстващо на анализа на приобщените по делото писмени доказателства. Последните установяват счетоводните записвания на „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД /“Електрохолд България“ ЕАД/ касателно процесната сделка - договор за цесия, да не са водени редовно, доколкото от една страна не отговарят на записванията при длъжника „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД, а от друга - на самите изявления и конклюдентни действия на дружеството, което е предявило цялото си вземане спрямо „ЕФГ“ АД /н/ за удовлетворяване в производството по несъстоятелност, вкл. ненамалено с признатите от него по делото като събрани в изпълнение на задължението на длъжника по договора за цесия 400 000 лв. и то е включено в списъка с прието вземания.

Решаващият състав приема, че не следва да обсъжда по съществото на спора останалите ангажирани пред първоинстанционния съд писмени доказателства, като неотнормисими към предмета на производството.

Гореустановените факти предпоставят извод за неправилност на обжалваното решение, по следните съображения:

Основателността на конститутивния иск по чл.647, ал.1, т.3 ТЗ, като средство за обявяване за относително недействителни по отношение на кредиторите на несъстоятелния длъжник на възмездни правни сделки с имуществени права от масата на несъстоятелността, които увреждат тези кредитори, предпоставя установяването на в кумулативна даденост на следните положителни предпоставки: 1/ сделката да е извършена от неплатежоспособния длъжник; 2/ да е възмездна; 3/даденото по нея значително да надхвърля по стойност полученото; 4/ да е извършена в двугодишен срок преди подаване на молбата по чл. 625 ТЗ, но не по-рано от датата на неплатежоспособността.

Доколкото страните не са спорили по наличието на първите две, както и на последната предпоставки, безсъмнено установени и от данните по делото, спорни, вкл. и пред въззивната инстанция са въпросите дали процесната сделка - договор за цесия, безсъмнено разпоредителна, на първо място е произвела правно действие и е обвързала страните по нея валидно, а при позитивен отговор на този въпрос - дали е увреждаща кредиторите на несъстоятелността поради въведеното от синдикът твърдение, че даденото по нея значително надхвърля по стойност полученото.

По първия спорен въпрос решаващият въззивен състав приема, че не може да се сподели изводът на първоинстанционния съд в насока процесният договор за цесия от 21.06.2018 г. да е сключен в разрез с императива на чл.17, ал.3 ЗОЗ, който факт сочел и на неговата недействителност /нищожност/, поради противоречието му със закона по смисъла на чл.26, ал.1, пр.1 ЗЗД.

Безсъмнено установените по делото факти преди сключването на договора за цесия, чийто предмет са вземанията, описани в приложения № 1 към него, цедентът да е учредил особен залог в полза на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД по отношение на същите вземания, като договорът за залог е бил надлежно вписан в ЦРОЗ по партидата на залогодателя, не предпоставят направения от СГС извод.

Вярно е, че към същите е приложима нормата на чл.17, ал.3 ЗОЗ в редакцията му към релевантия за предмета на спора момент - тази от ДВ бр.105/2016 г., в сила от 30.12.2016 г., съобразно която залогодателят няма право да се разпорежда, нито повторно да залага заложеното вземане без съгласието на заложния кредитор.

Нормата безсъмнено е забранителна и има императивен характер, но според настоящия въззивен състав няма вложеното от първоинстанционния съд в нея съдържание - сключването на разпоредителна сделка или повторното залагане на вземането без такова съгласие да води до недействителност/нищожност на разпоредителните/обременителните действия на залогодателя.

На първо място такова изрично следствие от нарушаването на забраната не е предвидено от самия закон, за разлика от други материални закони /напр. чл.184 ЗЗД, 366 ЗЗД, чл.486 ТЗ, чл.602 ТЗ и др./.

Подобен извод не може да се изведе и при тълкуването на нормата, вкл. буквално, систематично и логически във връзка с останалите разпоредби от ЗОЗ, касаещи правата и задълженията на страните по договора за залог и извършването на разпоредителни сделки със заложеното имущество.

Аналогично на коментираното правило се съдържа и в чл.8, ал.3 ЗОЗ, който текст също предвижда необходимостта от изрично съгласие на заложния кредитор, при това - вписано в ЦРОЗ и в съответния друг регистър, при извършване на разпоредителни сделки със заложеното имущество, извън посочените в чл. 7 ЗОЗ.

В отлика от чл.17 ЗОЗ обаче следващата норма - тази на чл.8, ал.4 ЗОЗ, е дала разрешение на липсата на съгласие на кредитора в смисъл - когато такова по ал. 3 не е дадено, приобретателят да придобива правата върху заложеното имущество, обременени със залога, и да има положение на залогодател. Това правило се прилага и по отношение на всеки следващ приобретател на заложеното имущество, освен ако той установи, че е бил добросъвестен.

Решаващият въззивен състав не намира причина посоченото общо правило да не се приложи и към хипотезата на особените случаи на залог, вкл. - залога на вземане, предвид че то е общо - относимо към всички хипотези на договора за залог, с изключение на тези, за които са предвидени други, различни и особени правила. Противно на поддържаното на част от страните по спора, такива правила нормата на чл.17 ЗОЗ не съдържа. Ето защо и при съобразяване нормата на чл.46, ал.1 ЗНА приема, че тълкуването на нормите на чл.8 ЗОЗ и чл.17 ЗОЗ следва да се осъществи като обща към специална, а правилото на общата да се приложи и към специалната, доколкото самият закон не предвижда изключение за този подход.

Затова и макар да предвижда изрична забрана за разпореждане при недадено съгласие от заложния кредитор, нормата на чл.17, ал.3 ЗОЗ не провежда правилото липсата на такова съгласие да води до нищожност на разпореждането, нито изрично отрича приложението на общите правила на чл.8, ал.3 и ал.4 по отношение залога на вземане.

В обобщение на изложеното следва да се заключи, че липсата на съгласие на заложния кредитор за сключване на процесния договор за цесия от 21.06.2018 г. не обосновава недействителност на същия, поради противоречието му със закона, а обосновава приложението на правилото на чл.8, ал.4 ЗОЗ, респ. - противопоставимост на първия по ред вписан залог по отношение на последващо вписани, без съгласието на първия заложен кредитор.

По тези съображения се налага договорът за цесия да е валиден и да е произвел правно действие, поради което и отговорът на първия спорен правен въпрос по делото е положителен.

По втория спорен въпрос.

Последователно се възприема от съдебната практика /още Решение № 107/14.11.2011 г., по т. д. № 742/10 г., I т. о. на ВКС, Решение № 106 /31.05.2013 г. по т. д. № 388/12 г., ВКС, II т.о./, че дължимата от съда преценка относно еквивалентостта на престациите в хипотезата на чл.647, ал.1, т.3 ТЗ се извършва към момента на сключването на сделката, конкретно за всеки случай, като критерият „равностойност“ не е еднозначен, не може да се тълкува като пълен идентитет между цената на даденото и цената на полученото по сделката, а следва да са съпоставими и съответстващи на цените на имуществото, предмет на сделката през релевантния период, като констатирането на неравностойност не съставлява самостоятелно основание за прогласяване на относителна недействителност, а е необходимо несъответствието да се определи като значително.

Единен критерий и по отношение на последния термин не може да бъде въведен нито като абсолютна стойност, нито като процент или обикновена дроб, като дали неравностойността на престациите е значителна и обуславя ли тя недействителност на сделката, се преценява за всеки отделен случай.

Така изложеното отнесено към настоящия казус предполага, че формално към момента на сключване на процесния договор за цесия дължимите престации са напълно еквивалентни - задълженията на длъжника „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД към цедента „ЕФГ“ АД /н/, посочени в приложение № 1 към договора са в размер на 2 857 237,41 лв., в какъвто размер са и задълженията на „ЕФГ“ АД към „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, посочени в приложение № 2 към договора.

Задълженията на длъжника към цедента и на цедента към цесионера почиват на неизпълнение на задължения по фактури за доставка и приемане на електроенергия, вкл. са възникнали в сравнително идентичен период от време - съответно м.02.2018 г. - м.05.2018 г. на „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД към цедента „ЕФГ“ АД /н и м.05.2018 г. на „ЕФГ“ АД към „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД.

Решаващият състав приема обаче, че изброените величини са привидно и повърхностно равностойни, но тази равностойност е фиктивна, не държи сметка за спецификите на договора за цесия, уговорките в който променят съществено реалната стойност на престациите.

Така вярно е, че цедираното вземане е обременено със залог, но в чл.5.1 от договора е уговорено при вписване пристъпването към изпълнение по смисъла на чл.32 ЗОЗ цесионерът да има право да развали /прекрати, с оглед последиците/ договора изцяло незабавно действие изцяло или отчасти, по отношение на част от цедираните вземания, които не е събрал към момента на вписване. Следователно и в посочената хипотеза същият запазва преимуществото да намали задължението на своя длъжник - цедента, само до размера, за който е положил дължимата грижа да събере, при условие, че прехвърленото му вземане е парично и винаги лихвоносно и по арг. от чл.99, ал.2 ЗЗД е преминало върху цесионера заедно с изтекли и бъдещи лихви /според чл.2 от договора вземането е прехвърлено с всички акцесорни права и принадлежности, произтичащи от или свързани с цедираните вземания/.

Решаващият състав приема за съществено и релевантно в случая, че плащането на цената по договора от страна на цесионера, чрез прихващане, е уговорено да се отнесе само за погасяването на дължимата от цедента главница от паричното му задължение, и най-вече това, че е отложено за неопределено време - без краен срок и без какъвто и да е друг модалитет, като е изцяло предоставено в зависимост от волята на цесионера да събере вземането, без да е уговорена лихва при така значителното по размер отложено плащане - същото възлиза на 2 857 237,41 лв.

Последното налага извод уговорената при тези условия цена на вземането към момента на сключване на договора да е с различна от посочената ѝ номинална стойност, доколкото съгласно чл. 294, ал. 1 ТЗ между търговци се дължи лихва, освен ако е уговорено друго. Т.к. такава друга уговорка в случая не се установява да е направена - напротив - изрично е посочено вземането да се прехвърля с всички акцесорни права и принадлежности се налага несъмнено, че паричните задължения, както на цесионера към цедента, така и на

длъжника към цесионера, са лихвоносни. Последното предполага уговореният начин на плащане да води до значително обезценяване на „полученото“ от цедента, независимо че по делото не е изслушана икономическа експертиза в насока какво е цифровото изражение на това обезценяване и от там - на нееквивалентността на престациите. Такава на практика и не би могла да бъде изготвена и да даде адекватен отговор в горната насока, предвид че, както вече се посочи, в процесния договор за цесия не е определен краен срок за окончателно уреждане на отношенията между цедента и цесионера, спрямо който срок да бъде изчислено точно обезценяването.

Във връзка с изложеното въззивната инстанция изцяло споделя и се присъединява към разбирането, обективизирано в Решение № 117/23.03.2020 г. на ВКС по т. д. № 3192/2018 г., I т. о., ТК, според което стойност, съответно оценка, различна от номиналната им стойност, имат и парите, която за нуждите на счетоводното отчитане се квалифицира като „справедлива стойност“. Тя се променя във времето под влиянието на различни фактори - събития с характеристика на непреодолима сила, инфлация, различни рискове и несигурности, свързани с пазара, промяна в данъчното законодателство и др. Концепцията за стойността на парите във времето се основава на тезата, че два парични потока могат да се сравняват единствено ако възникват в един и същ момент във времето, а при потоци, възникващи в различни времеви периоди, се налага да се извърши корекция, която да ги направи сравними, чрез използване метода на дисконтираните парични потоци, който определя онази сегашна стойност на в бъдеще дължима сума, която съответно олихвена, съобразно обичайния за съответния търговец начин и условия на инвестиране, би формирала очакваната бъдеща стойност.

При разсрочено плащане, каквото е уговорено и в казуса, част от номиналната стойност на дължимото се явява цената на парите във времето. В такива случаи сделката е финансираща операция от страна на продавача и за определяне справедливата стойност на цената ѝ следва да се извади стойността на финансиращата операция или цената на финансирането, каквато се явява лихвата, изчислена съобразно подходящ лихвен процент, който да измерва цената на парите, във времето на отсрочване на дължимото плащане.

И т.к. в случая времето на отсрочване на дължимото плащане /чрез прихващане/ от страна на цесионера не е определено изначално, вкл. не е кумулирано с каквато и да е възнаградителна лихва то следва, че при всички случаи със сключената разпоредителна сделка цедентът се е лишил от присъщ на разпоредителното, справедлив приход за неопределен период от време, с който той обективно е намалил ликвидността си и уврежда кредиторите си.

Горният извод може да се илюстрира с факта, че изчислена с ел.калкулатор само законната лихва върху погасената част от главницата по фактура № 000000844 /първата посочена в приложение № 1 към договора за цесия/ в размер на 773 230,20 лв., за периода от датата на падежа ѝ - 15.02.2018 г. до окончателното ѝ изплащане - 31.12.2018 г., възлиза на 68 731,55 лв. Следователно за кратния период от само шест месеца, считано от датата на сключване на договора за цесия до пълното погасяване на задължението на длъжника по първата от общо четири фактури, цедентът се е лишил от един сигурен и справедлив приход в посочения значителен размер единствено поради отсрочване на дължимото изпълнение за плащане на цената по договора от страна на цесионера, чрез прихващане, без обезпечаването му по какъвто и да е начин, вкл. без да е кумулирано с възнаградителна лихва.

Изложените съображения предполагат към момента на сключване на процесния договор за цесия уговорените насрещни престации от двете страни да са значително нееквивалентни, защото тази на договарялия с търговеца с открито производство по несъстоятелност цесионер е изначално определ. без краен срок за изпълнение и без каквато и да е санкция за забава по отношение на същото и при съобразяване, че паричното вземане, предмет на цесията е лихвоносно - без да е уговорена каквато и да е възнаградителна лихва при отсрочена насрещна престация.

Срещу него цесионерът е отчуждил свои падежирили съвсем скоро преди договора за цесия и лихвоносни парични вземания /т.е не такива, които са трудно реализируеми/, при това - в значителен размер - 2 857 237,41 лв., лишавайки се от възможността активно да ги

събере от длъжника си, ведно най-малко със законната лихва.

В обобщение на изложеното и съобразявайки конкретните обстоятелства, обусловени от характера на процесната сделката и условията по същата, се налага извод за значителна неравностойност на престациите на страните по процесния договор за цесия и респ. - за установяване на последната от посочените по-горе предпоставки, извеждащи основателност на предявения отменителен иск по чл.647, ал.1, т.3 ТЗ за признаване на процесния договор за цесия за относително недействителен по отношение на кредиторите на масата на несъстоятелността на „ЕФГ“ АД.

При съобразяване на горния факт и на задължителните указания на касационната инстанция в отменителното решение решаващият състав приема, че следва да се уважи и предявеният обусловен иск за връщане на даденото по договора за цесия в масата на несъстоятелността по чл.649, ал.2 ТЗ.

Основателността на последния, който е осъдителен по своя характер, е поставена в зависимост от основателността на иска за недействителност на договора за цесия, тъй като връщане на даденото по нея се дължи само при обявяването на сделката за недействителна, както в случая.

По същността си обусловеният иск е осъдителен и е насочен към попълване на масата на несъстоятелността, като намира правното си основание в чл.55, ал.1, пр.3 ЗЗД.

В случая искът се явява основателен до размер на 700 000 лв. - така, както е претендиран, независимо че изслушаната счетоводна експертиза е установила длъжникът по договора за цесия да е платил на цесионера изцяло задължението по първата от фактурите в приложение № 1 към договора в размер на 773 230,20 лв.

Затова и цесионерът „Електрохолд България“ ЕАД /с променено наименование от „ЧЕЗ Трейд България“ АД/ следва да бъде осъден да върне в масата на несъстоятелността получената в резултат на сключения недействителен договор за цесия сумата от 700 000 лв., поради отпадане с обратно действие на основанията за придобиването ѝ.

По разноските.

При изхода от спора пред настоящата инстанция по арг. от чл.78, ал.1 ГПК разноси следва да се присъдят в полза на ищеца-въззиваем за производството по делото изцяло - сторените пред първоинстанционния съд, при двукратното разглеждането на делото пред въззивната инстанция, както и пред касационната такава.

Разноси пред СГС ищецът-въззивник е направил единствено в размер на 250 лв. за внесен депозит за изготвяне на съдебно-счетоводна експертиза, а за заплащане на адвокатско възнаграждение на процесуалния му представител е направил разноси за производството пред ВКС в размер на 15 000 лв. и пред настоящата въззивна инстанция в размер на 5 000 лв.

На осн.чл.649, ал.6 ТЗ въззиваемата страна „Електрохолд България“ ЕАД следва да бъде осъдена да заплати и дължимата се по делото държавна такса, която не е платена предварително, и която възлиза на сумата от 203 000 лв. за производството пред първоинстанционния съд и в размер на 101 500 лв. за производството пред настоящата въззивна инстанция.

Мотивиран от изложеното, Софийски апелативен съд, ТО, 5-и състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 261049/02.07.2021 г. по т.д. № 1737/2019 г. по описа на СГС, ТО и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОБЯВЯВА ЗА НЕДЕЙСТВИТЕЛНА по отношение на кредиторите на масата на несъстоятелността на „Енергийна Финансова Група“ АД /в несъстоятелност/, ЕИК 131332101 на основание чл. 647, ал. 1, т. 3 ТЗ следната сделка: Договор за цесия от 21.06.2018 г.,

сключен между „Енергийна финансова група“ АД /н/ и „ЧЕЗ Трейд България“ ЕАД, с променено наименование „Електрохолд България“ ЕАД, ЕИК 113570147, с който „Енергийна финансова група“ АД е прехвърлила на „Електрохолд България“ ЕАД вземанията си към „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД, ЕИК 204219357 на обща стойност 2 857 237, 41 лева.

ОСЪЖДА „Електрохолд България“ ЕАД, ЕИК 113570147 да върне в масата на несъстоятелността на „Енергийна Финансова Група“ АД /в несъстоятелност/, ЕИК 131332101 сумата от 700 000 /седемстотин хиляди/ лв.

ОСЪЖДА „Електрохолд България“ ЕАД, ЕИК 113570147 да заплати на Енергийна Финансова Група“ АД /в несъстоятелност/, ЕИК 131332101 сторените по делото разноски пред всички инстанции в размер на 20 250 лв.

ОСЪЖДА „Електрохолд България“ ЕАД, ЕИК 113570147 да заплати по сметка на СГС държавна такса по производството в размер на 203 000 лв., а по сметка на Апелативен съд София сумата от 101 500 лв.

Решението е постановено при участието на третото лице - помагач на страната на ищеца - „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД и на третото лице помагач на страната на ответника - „Водоснабдяване и канализация Добрич“ АД.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните при наличие на предпоставките по чл.280, ал.1 и ал.2 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____